

Теоретичні та прикладні аспекти бюджетної політики розвитку регіонів України

Події останніх років призвели до значних змін у соціально-економічному розвитку України та її регіонів. Розбалансування системи державних фінансів, втрата внутрішньої і зовнішньої кредитоспроможності, започаткування децентралізації влади, євроінтеграційний курс України та необхідність імплементації європейських стандартів місцевого самоврядування – чинники, що загострили потребу в переосмисленні наявних підходів до процесів формування та реалізації бюджетної політики на регіональному рівні. Актуальність наукових пошуків у сфері бюджетного забезпечення регіонального розвитку посилюється запитом на підвищення якості державного управління на всіх рівнях, непрозорістю формування показників місцевих бюджетів і розподілом обсягів міжбюджетних трансфертів; низькою результативністю використання бюджетних коштів, усталеним характером дефіциту фінансових ресурсів в органів місцевого самоврядування на виконання делегованих повноважень тощо.

У цьому контексті актуалізується потреба оновлення інструментів бюджетного регулювання регіонального розвитку, позаяк хронічний дисбаланс місцевих бюджетів між потребами та можливостями не дозволяє органам місцевої влади проводити самостійну політику розвитку, а труднощі формування та виконання місцевих бюджетів в Україні довели необхідність змін у практиці управління фінансовими ресурсами регіонів.

Дослідженню цих проблем присвячена монографія Г. В. Возняк¹, метою написання якої є поглиблення та розвиток теоретико-концептуаль-

них і практичних засад бюджетної політики розвитку регіонів, а також з'ясування регіональної специфіки її формування та механізмів реалізації крізь призму сучасних викликів.

Рецензована монографія має логічну структуру, складається з п'яти послідовних розділів, передмови, післямови, списку використаних джерел і додатків.

У першому розділі монографії ґрунтовно розкрито теоретичні основи бюджетної політики та регіонального розвитку. Добре інтегровані теоретико-методологічні положення теорії фінансів і регіональних досліджень дозволили автору розширити погляди на зміст бюджетної політики розвитку регіонів, конкретизувати її принципи та внести уточнення в понятійний апарат. Значна увага приділена поглибленому вивченню сутності, функцій і механізмів організації бюджетної політики на регіональному рівні. Систематизовано чинники впливу на економічне зростання територій.

Предметне поле дослідження в другому розділі охоплює: висвітлення організаційно-правових основ формування та реалізації бюджетної політики; аналіз інституційного забезпечення реформ місцевого самоврядування та бюджетної децентралізації в Україні; особливості бюджетного вирівнювання розвитку регіонів. Автором ідентифіковано проблеми формування фінансових основ місцевого самоврядування в Україні та проведено детальний аналіз новацій реформи міжбюджетних відносин. Особливу увагу приділено обґрунтуванню методологічного підходу до дослідження міжбюджетних відносин.

^{<>} Бюджетна політика розвитку регіонів України: сучасна парадигма та орієнтири подальших реформ : [монографія] / Г. В. Возняк ; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долинського НАН України». – Львів, 2016. – 520 с. – ISBN 978-966-02-7975-9.

У третьому розділі монографії подано методичний інструментарій оцінювання бюджетного забезпечення, на основі якого автором проведено аналіз процесів формування та реалізації бюджетної політики України, який дозволив судити про фінансові можливості регіонів і доміанти розвитку. Проведене комплексне оцінювання засвідчило нерівномірність бюджетного забезпечення та викристалізувало проблеми регіонального розвитку. На мові цифр автором показано, що надмірні соціальні та мізерні капітальні видатки не здатні забезпечити економічного зростання регіонам.

Четвертий розділ дослідження присвячений обговоренню проблем бюджетної децентралізації та побудови ефективної системи територіальної організації влади в Україні. У цій частині монографії автор висвітлив переваги та ризики бюджетної децентралізації, дав розгорнуту характеристику теоретичних і науково-методичних підходів до визначення, аналізу і оцінки бюджетної децентралізації. Проведений емпіричний аналіз впливу децентралізації на економічний ріст регіонів України підтвердив її неоднозначну природу. Порівняльний аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду проведення бюджетної децентралізації дав змогу судити про можливість і доцільність застосування його в Україні.

Останній розділ монографії містить низку обґрунтованих пропозицій і напрацювань, що позитивно характеризує проведене дослідження. Заслужовує на увагу авторське бачення бюджетної політики розвитку регіонів на партисипативних засадах, що передбачає встановлення чітких пріоритетів, виділення стратегічних орієнтирів, кожному з яких відповідає низка тактичних завдань. Серед пропозицій, що містяться в рецензованій монографії та мають достатній рівень наукового обґрунтування, слід відзначити авторські розробки щодо вдосконалення бюджетного законодавства у світлі проведення реформи місцевого самоврядування і територіальної організації влади, в основі якої закладено ідею децентралізації влади та розширення повноважень територіальних громад; пропозиції щодо вдосконалення боргової політики регіону та складання місцевих бюджетів на програмно-цільовій основі.

У підсумку слід зазначити, що представлена на рецензію монографія є ґрунтовним комплексним міждисциплінарним дослідженням, результати якого можуть бути корисними для науковців, економістів, керівників органів управління різних рівнів влади, усіх тих, хто цікавиться проблемами розвитку регіонів та їх економічним зростанням, завдяки реалізації виваженої бюджетної політики.

Пшик Богдан Іванович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів Львівського навчально-наукового інституту ДВНЗ «Університет банківської справи» (e-mail: pshykb@rambler.ru). Pshyk Bohdan Ivanovych – Dr. Sci. (Econ.), Prof., Head of the Department of finance of the Lviv Institute of University of Banking.

Надійшло 22.12.2016 р.